

Europejski Portal Archiwalny

Udział Archiwum Państwowego w Kielcach w międzynarodowym projekcie **APEX** -podsumowanie działań w zakresie popularyzacji wiedzy o projekcie i publikacji informacji o zasobie archiwum w **Europejskim Portalu Archiwalnym**.

Idea Międzynarodowego Portalu Archiwalnego powstała w 2004 roku na XV Międzynarodowym Kongresie Archiwalnym w Wiedniu – myślnano już wtedy o założeniu portalu adresowanego do archiwów i ich użytkowników w wymiarze międzynarodowym

[1], a za jego poprzedników uznać można takie projekty, jak np. EUAN, LEAF czy MICHAEL oraz archiwalne portale **MRA** czy **UNESCO**.⁴⁴ Rozwój technologii informatycznych sprawił, że archiwa oferują coraz więcej usług polegających na wykorzystaniu Internetu w celu udostępniania swoich zbiorów. Ich stale rozwijające się kompetencje w wykorzystaniu nowych technologii zostały zauważone przez Komisję Europejską, która zaakceptowała stworzenie Internetowego Dostępu do Dokumentów i Archiwów w Europie, możliwe dzięki wykorzystaniu doświadczenia i wiedzy specjalistów z różnych krajów europejskich, w Rekomendacji z dnia 14 listopada 2005 roku [3]. Rozpoczęcie prac nad portalem stało się możliwe dopiero w roku 2009. Powołany wówczas projekt – APENet (Archives Portal Europe Network), realizowany w latach 2009-2012 w ramach programu europejskiego e-Contentplus [4], był zarządzany przez Archivos Estatales w Hiszpanii. Jego głównym celem było utworzenie Europejskiego Portalu Archiwalnego (APE - Archives Portal Europe), który jako wspólna inicjatywa archiwów narodowych Zjednoczonej Europy, poprzez Internet, miał zapewnić wszystkim Europejczykom łatwy dostęp do wspólnej pamięci zgromadzonej w archiwach[5]. Zadania wynikające z działalności projektu podjęło początkowo konsorcjum 12 instytucji[6], w tym Fundacja Europeana[7]. W trakcie trwania prac do konsorcjum dołączali nowi członkowie i w ostatnim etapie trwania projektu było ich 18 w tym także Polska, reprezentowana przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych [8]. W ramach projektu udało się zrealizować jego główne zadania: zdefiniowano logiczny i fizyczny model portalu, podjęto działania w kierunku zapewnienia interoperacyjności między portalem a Europeaną, wypracowano strukturę zawartości portalu. Jednocześnie upowszechniano wiedzę o projekcie[9]. Wynikiem 3-letniej pracy uczestników konsorcjum było stworzenie portalu dającego możliwość przeszukiwania zawartych w nim danych w ilości 14.5 miliona opisów jednostek archiwalnych, publikacji linków do 63 milionów stron zdigitalizowanych materiałów archiwalnych, udostępnienie 98 000 pomocy archiwalnych i przewodników po zasobie, stanowiących łącznie materiał z 63 instytucji w 14 krajach europejskich[10]. Strona polska przekazała 2 miliony opisów na poziomie jednostki archiwalnej i dostęp do 70.000 skanów [11]. co dało jej 5 miejsce wśród biorącej udział w projekcie 16-tki[12].

Kontynuację dzieła podjętego w ramach projektu APENet podjął kolejny projekt APEX (Archives Portal Europe Network of Excellence), zainicjowany w trakcie spotkania podsumowującego realizację APENetu w Madrycie. Przedsięwzięcie było współfinansowane przez Komisję Europejską w ramach Programu szczegółowego na rzecz Wspierania Polityki w zakresie Technologii Informatycznych i Komunikacyjnych (ICT PSP), a rolę koordynatora projektu przyjęły Narodowe Archiwa Holenderskie[13]. Prace podjęły wszystkie kraje uczestniczące w APENet oraz nowi partnerzy -instytucje i archiwa narodowe z 33 krajów - Austrii, Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Danii, Estonii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Islandii, Niemiec, Grecji, Gruzji, Węgier, Liechtensteinu, Litwy, Łotwy, Luxemburga, Malty, Norwegii, Polski, Portugalii, Rumunii, Serbii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Szwajcarii, Włoch, Wielkiej Brytanii oraz Międzynarodowe Centrum Badań Archiwalnych ICARUS[14].

W sferze wyzwań jakie czekały na uczestników projektu na pierwszy plan obok administrowania projektem, rozszerzania działalności na kolejne kraje, zwiększenia ilości dostępnych danych, wysunęły się prace nad rozwojem funkcjonującego już w sieci portalu [15], udoskonalanie standardów archiwalnych, rozbudowa narzędzi informatycznych do załadunku danych, poprawa jakości publikowanych informacji, rozwijanie funkcjonalności portalu, co dawało coraz doskonalsze możliwości wyszukiwania i katalogowania danych, połączeń z portalami społecznościowymi, tworzenia wirtualnych wystaw, instalowania map wskazujących lokalizację poszczególnych archiwów, itp. Poza typowo technicznymi zadaniami partnerzy projektu zajmowali się promocją portalu w Europie, organizowaniem konferencji, spotkań, działaniami dążącymi do utrzymania w ciągłości funkcjonowania portalu po zakończeniu prac w ramach projektu APEX, a także pracą nad pogłębianiem interoperacyjności z portalem Europeana [16]. Umożliwienie łatwego transferu danych i obiektów zdigitalizowanych do portalu Europeana, który jest wspólnym punktem dostępu do zbiorów udostępnionych w formie cyfrowej przez organizacje kulturalne w całej Unii Europejskiej, zapewniłoby ciągłość ich publikacji po zakończeniu prac projektu APEX. Istnieją jednak problemy wynikające ze specyfiki oferowanych przez archiwa danych. Jednym z nich jest to, że Europeana koncentruje się głównie na zdigitalizowanych obiektach, Europejski Portal Archiwalny pokazuje informacje także o obiektach niezdigitalizowanych, a te zdigitalizowane pokazuje w pełnym kontekście[17]. Warto nadmienić, że Europeana publikuje przeszło 1.5 mln obiektów cyfrowych z polskich bibliotek i repozytoriów. Polski wkład w Europejski Portal Archiwalny to ok. 3 mln opisów jednostek archiwalnych i to jedynie z polskiego państwowego zasobu archiwalnego[18].

W 2015 roku program APEX zakończył swą działalność. W październiku 2014 r. przedstawiciele projektu APEX w Hadze podpisali umowę, na mocy której powstała Archives Portal Europe Foundation (APEF) mająca na celu podtrzymanie funkcjonowania Europejskiego Portalu Archiwalnego. W listopadzie 2014 roku podczas spotkania w Turynie powołano Zarząd Fundacji. Z początkiem marca 2015 roku zatrudniono pierwsze osoby mające pracować nad rozwojem portalu i nad administrowaniem finansami fundacji. Akces do udziału w przedsięwzięciu zgłosiły jako pierwsze archiwa Holandii, Belgii, Szwecji, Luxemburga, Hiszpanii i Szwajcarii. Fundacja ma być współfinansowana przez kraje członkowskie, a wysokość opłat będzie kalkulowana na podstawie wysokości produktu narodowego. Jeśli opłata będzie za wysoka kraje będą mogły częściowo zamienić wkład finansowy na pracę w ramach wsparcia logistycznego lub administracyjnego portalu i samej fundacji[19].

Przygotowywanie i publikowanie danych w Europejskim Portalu Archiwalnym było jednym z głównych celów osiągniętych przez uczestników projektu APEX. Projekt rozpoczynał pracę mając w portalu 14,5 mln opisów jednostek, w kwietniu 2014 roku było ich już 36 mln z linkami do przeszło 125 mln skanów, w roku 2015 zaś, portal umożliwiał dostęp do przeszło 224 mln opisów na poziomie jednostki archiwalnej^[20].

Zadaniem strony polskiej^[21] było dostarczenie do portalu 1 mln danych opisowych na poziomie jednostki archiwalnej i linków do 300 000 skanów^[22]. Dane te należało przygotować do konwersji i publikacji oraz zweryfikować pod kątem możliwości ich szerszego udostępnienia.

Archiwum Państwowe w Kielcach przystąpiło do współpracy z Europejskim Portalem Archiwalnym w 2012 roku w ramach projektu APEX. Głównym zadaniem, jako partnera projektu, było przygotowanie i przesłanie do publikacji w portalu jak największej ilości elektronicznych opisów jednostek archiwalnych (dane z bazy IZA). Było to bardzo trudne zadanie, które wymagało przeglądu wszystkich zamieszczonych w bazie IZA inwentarzy, skonfrontowania ich z danymi w bazie SEZAM celem ustalenia ich kompletności, dokładnego przeglądu zawartości kompletnych inwentarzy i wytypowaniu tych, które nie zawierają danych drażliwych i innych mogących podlegać prawu o ochronie danych osobowych. Ostatnim etapem przygotowania danych był żmudny proces walidacji wszystkich pól opisu, polegający między innymi na analizie kilkuset błędnie wpisanych dat krańcowych jednostek (z których np. pierwsza była późniejsza od drugiej), polegającej w większości przypadków na wglądzie bezpośrednio do jednostki archiwalnej, usunięciu zbędnych znaków na początku i końcu opisów (spacje, znaki ENTER, kropki na końcu tytułów jednostek), przy okazji kilkakrotnych przeglądów wyeliminowano także część błędów literowych w wyrazach. W wyniku tych prac w 2013 roku udało się przesłać do publikacji w portalu przeszło 114 000 opisów jednostek archiwalnych zawartych w 1493 zespołach^[23], przesłano także dane opisowe na poziomie zespołu archiwalnego pobrane z bazy danych SEZAM. Kolejną porcję danych, zawierającą niemal 30 000 opisów, przesłano w lipcu 2015 roku.

Archiwum Państwowe w Kielcach włączyło się także w działania mające na celu propagowanie wiedzy o projekcie APEX i Europejskim Portalu Archiwalnym poprzez czynny udział w zebraniach polskich partnerów projektu - wystąpienie z prezentacją multimedialną pod tytułem *Archiwum Państwowe w Kielcach w Europejskim Portalu Archiwalnym*^[24] podczas zebrania członków projektu APEX dnia 25.04.2014 roku w [Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych](#) oraz prezentację Europejskiego Portalu Archiwalnego szerszemu gronu słuchaczy podczas międzynarodowej konferencji *Colloquia Jerzy Skowronek Dedicata*, organizowanej przez Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych i Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie w dniach 21-22 maja 2015 roku^[25].

Dzięki pracy członków konsorcjum w projekcie APEX rozwijany przez nich Europejski Portal Archiwalny oferuje wiele nowoczesnych funkcjonalności ułatwiających poszukiwania. Podstawowe informacje o portalu oraz większość opisów pól wyszukiwania są dostępne w językach narodowych. Widok startowy oferuje także galerię najciekawszych dokumentów wybranych przez członków projektu. Eksplorację zawartych w portalu danych można przeprowadzić na wielu płaszczyznach, począwszy od wpisania słów kluczowych w polu wyszukiwania na stronie głównej, po zaawansowane polegające na precyzyjnym określeniu różnorodnych kryteriów poszukiwań. Można również skorzystać z gotowej listy tematów już poszukiwanych przez użytkowników portalu, przełożonej na języki narodowe. Po zakończeniu pracy istnieje możliwość zapisywania i katalogowania wyników poszukiwań w opcji MY PAGES, a także podzielenia się odnalezionymi informacjami na popularnych portalach społecznościowych bezpośrednio z portalu. Te ostatnie funkcjonalności wymagają uprzedniego zalogowania, które jest bezpłatne. Załączone do portalu mapy google pomagają zlokalizować instytucję przechowującą pożądaną materiały na mapie bezpośrednio z portalu^[26].

Portal umożliwia przeglądanie i przeszukiwanie informacji pochodzących z jednej wybranej instytucji publikującej dane. Wystarczy otworzyć zakładkę zawierającą katalog, wybrać kraj i instytucję, a następnie otworzyć pełną listę publikowanych przez nią pomocy archiwalnych, lub tę samą listę w podziale na kategorie. Pozwala to na szybki przegląd zawartości zasobu archiwum. W przypadku Archiwum Państwowego w Kielcach mamy możliwość przeglądania pomocy archiwalnych w postaci opisów na poziomie zespołu archiwalnego oraz inwentarzy elektronicznych do pokaźnej części zasobu, ilustrującej różnorodne aspekty działalności władz, instytucji oraz osób prywatnych na terenie województwa kieleckiego w jego historycznych jak i obecnych granicach. Publikowane zbiory podzielono podobnie jak w bazie SEZAM na kilkanaście kategorii.

Najliczniejszą kategorię przeszło 500 inwentarzy stanowią pomoce do zespołów akt administracji ogólnej z okresu od I połowy XIX wieku po lata współczesne, tu szczególnie cenne i ciekawe są pomoce archiwalne dotyczące akt

Naczelników Powiatów, *Rządu Gubernialnego Kieleckiego*, liczącego przeszło 17 tysięcy jednostek archiwalnych, akt CK Komend z okresu zaboru austriackiego, pod którym ziemia kielecka była przez krótki okres podczas I wojny światowej, starostw powiatowych, akt gmin, kilku miast, zarządów miejskich, akt rad narodowych szczebla powiatowego, gminnego i gromadzkiego, urzędów miast i gmin oraz współczesnych - urzędów rejonowych oraz komisji wyborczych.

W kategorii „administracja specjalna” znajduje się 97 inwentarzy akt urzędów począwszy od najstarszych XIX wiecznych takich jak *Urząd Lekarski Guberni Radomskiej*, kilku powiatowych urzędników do spraw włościańskich, urzędników do spraw powinności wojskowej, przedwojennych komend powiatowych policji państwowej, straży pożarnej, nadleśnictw, powiatowych urzędów ziemskich, urzędów skarbowych, powojennych pełnomocników ministerstw do spraw skupu czy podatków, inspektoratów szkolnych, po instytucje najnowsze jak np. Państwowa Inspekcja Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych - Okręgowa Delegatura w Kielcach.

Dział dotyczący instytucji finansowych zawiera 66 inwentarzy zespołów akt banków, kas spółdzielczych i oszczędnościowych oraz instytucji ubezpieczeniowych, z których najcenniejszy przez swoją unikatowość i bogactwo zawartego materiału jest inwentarz zespołu archiwalnego *Dyrekcja Ubezpieczeń w Warszawie* z I połowy XIX wieku, wyszczególnione w nim teczki zawierają opisy ówczesnej zabudowy powiatów kieleckiego, miechowskiego, olkuskiego i stopnickiego byłej guberni radomskiej.

Kategoria „instytucje gospodarcze” zawiera 57 pomocy archiwalnych do zespołów akt zakładów przemysłowych działających w wieku XX na terenie Kielecczyny w tym znanych w całym kraju Fabryki Wyrobów Nożowniczych "Gerlach" w Drzewicy, Kieleckiej Fabryki Pomp "Białogon" w Białogonie, Skarżyskich Zakładów Przemysłu Skórzanego "FOSKO" w Skarżysku - Kamiennej, czy Stadniny Koni w Michałowie. Dostępne są także 22 inwentarze organizacji cechowych.

W dziale „instytucje kultury” Archiwum Państwowe w Kielcach opublikowało 7 inwentarzy dotyczących zawartości materiałów wytworzonych przez kieleckie instytucje kulturalne takie jak Muzeum Narodowe, Filharmonia Świętokrzyska i Teatr im. Stefana Żeromskiego, a także słynne na całą Polskę Muzeum Zegarów im. Przypkowskich w Jędrzejowie oraz inwentarzy dotyczących materiałów pozostałych po wydawanych w międzywojennych Kielcach periodykach „Radostowa” i „Gazeta Kielecka”.

Dział „instytucje nauki i oświaty” oferuje 135 inwentarzy akt szkół zdominowanych przez różnego szczebla szkoły profilu ogólnokształcącego, głównie ludowe, powszechne, podstawowe, licea oraz szkoły o profilu nauczycielskim, do ciekawszych należą pomoce do zespołów pozostałych po działalności szkół o profilu zawodowym jak choćby Państwowego Studium Teatralnego w Kielcach działającego przy kieleckim Teatrze im. Stefana Żeromskiego, Medycznego Studium Zawodowego w Miechowie czy Państwowego Liceum Ceramicznego w Opocznie.

Kategoria „instytucje ochrony prawa i wymiaru sprawiedliwości” zawiera w większości datowane na wiek XIX i początek XX. inwentarze akt notariuszy, akta sądów gminnych i sądów pokoju oraz więzień.

Dział instytucje ochrony zdrowia jest reprezentowany przez jedynie 7 inwentarzy powojennych akt szpitali i instytucji pomocy społecznej, głównie z terenu powiatów jędrzejowskiego i włoszczowskiego.

W kategorii dotyczącej instytucji wyznaniowych prezentujemy 3 pomoce archiwalne do XIX wiecznych zespołów akt *Dekanatu Kieleckiego w Kielcach*, *Zgromadzenia Księży Wikariuszy Kolegiaty Kieleckiej w Kielcach* oraz *Kieleckiego Dozoru Kościelnego*.

Kategoria „partie polityczne i podległe organizacje, ruchy społeczne” oferuje olbrzymi zbiór inwentarzy akt pozostałych po działalności Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z terenu województwa kieleckiego, do którego wchodzi akta komitetów powiatowych, miejskich, gminnych oraz zakładowych, a także pomoce do poszukiwań w aktach organizacji młodzieżowych Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. Mniej licznie reprezentowane są pomoce do zespołów akt lokalnych komitetów Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Frontu Jedności Narodu czy Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

W kategorii dotyczącej spółdzielczości przeszukiwać można 54 inwentarze akt spółdzielni działających na terenie Kielecczyny od międzywojnia po czasy współczesne.

W dziale „stowarzyszenia i związki” kieleckie archiwum publikuje 41 inwentarzy zespołów wytworzonych przez różnego charakteru instytucje społeczne, począwszy od najstarszych XIX - wiecznego *Oddziału Kieleckiego Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności*, działającego w międzywojniu *Związku Stowarzyszeń Muzyczno Śpiewaczych w Kielcach*, działającego po II wojnie światowej *Kieleckiego Oddziału Związku Polskich Artystów Plastyków*, po najnowsze działające pod koniec XX wieku jak choćby *Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Miechowskiej*.

W dziale zawierającym akta urzędów stanu cywilnego i akta metrykalne odnajdziemy kompletną ewidencję do wszystkich przechowywanych w kieleckim archiwum zespołów akt metrykalnych i stanu cywilnego przyjętych do zasobu do półrocza 2015 roku, liczącą przeszło 300 pomocy archiwalnych.

Dział dotyczący wojska i organizacji paramilitarnych jest reprezentowany przez jeden inwentarz akt pozostałych po działalności *Czternastego Pułku Jamburskiego im. M. Aleksandrownej w Pińczowie* z lat 1908-1914.

W dziale zawierającym zbiory, kolekcje, spuścizny oraz akta rodzin mamy możliwość przeglądu inwentarzy dotyczących zbiorów osób prywatnych, które w sposób szczególny zapisały się w historii regionu świętokrzyskiego – żołnierzy, działaczy politycznych, nauczycieli, regionalistów, których rodziny zdecydowały o przekazaniu tych szczególnych dokumentów kieleckiemu archiwum, a także zbiory map oraz jeden z najstarszych i najcenniejszych w zasobie kieleckim - *Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych*, w którym znajduje się najstarszy, przechowywany w Archiwum Państwowym w Kielcach dokument, pochodzący z 1357 roku.

Katalog zamyka kilkanaście inwentarzy zespołów wytworzonych przez związki zawodowe głównie z II połowy XX wieku działających na terenie województwa kieleckiego nie tylko w zakładach pracy o charakterze przemysłowym, lecz także w środowiskach urzędniczych i nauczycielskich.

Przekazane do publikacji w portalu 1728 inwentarzy elektronicznych stanowi przeszło połowę zasobu Archiwum Państwowego w Kielcach, oczywiście jeśli weźmiemy pod uwagę ilość zespołów [27]. Można stwierdzić, że przedstawiają one dość reprezentatywny obraz zasobu archiwum, choć brak jeszcze elektronicznych inwentarzy największych i najbardziej chyba pożądanych przez korzystających zespołów: przedwojennego Urzędu Wojewódzkiego Kieleckiego i Rządu Gubernialnego Radomskiego.

Jako partner projektu APEX Archiwum Państwowe w Kielcach publikuje na portalu dane dotyczące części przechowywanych przez siebie materiałów archiwalnych, a także dodatkowe informacje na temat samej instytucji. Różnorodność zamieszczonych w portalu informacji czyni go atrakcyjnym dla osób, które interesują się przeszłością Kielecczyny zarówno w ujęciu hobbistycznym jak i profesjonalnych naukowców. Do grupy tej można zaliczyć także publicystów, nauczycieli - nie tylko historii, a także w coraz większym zakresie osoby i instytucje poszukujące informacji o własności. Dzięki udziałowi w projekcie APEX Archiwum Państwowe w Kielcach umożliwiło nowoczesny i bezpłatny dostęp do informacji o znacznej części swojego zasobu w szerszym kontekście bogatych europejskich zbiorów archiwalnych. Wyszło na przeciw rosnącemu zapotrzebowaniu użytkowników na szybkie i efektywne docieranie do interesujących ich informacji. Publikacja informacji o zasobie, a w przyszłości także samego zasobu w postaci cyfrowej na Europejskim Portalu Archiwalnym sprzyja budowaniu wizerunku Archiwum Państwowego w Kielcach jako instytucji nowoczesnej i przyjaznej wobec obywateli.

Anna Rogowska

(Archiwum Państwowe w Kielcach)

[1] A. Krochmal, *APEX – stan prac i plan działań do 2015 r.*, wystąpienie na spotkaniu uczestników projektu w siedzibie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w Warszawie, dnia 25 kwietnia 2014 roku, prezentacja dostępna na stronie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych: http://archiwa.gov.pl/images/stories/Projekty%20NDAP%20i%20archiw%20C3%B3w%20pa%20C5%84stwowych/Prezentacja%20A_%20Krochmal.pdf

[2] A. Laszuk, APENet - projekt Europejskiego Portalu Archiwalnego w 2011 r., http://www.archiwa.net/index.php?option=com_content&view=article&id=341:apenet-projekt-europejskiego-portalu-archiwalnego-w-2011-r&catid=68:realizacje-miedzynarodowych-standardow-archiwalnych&Itemid=13 (dostęp z dn. 2.08.2015).

[3] Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z 29 listopada 2005 r.; 2005/535/EC.

[4] Program zainicjowany Decyzją nr 456/2005/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 2005 r. ustanawiającą wieloletni program wspólnotowy mający na celu zwiększenie dostępności, użyteczności i wykorzystania zasobów cyfrowych w Europie.

[5] Więcej informacji o projekcie na stronie: http://www.apenet.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=61&lang=pl (dostęp z dn. 6.08.2015).

[6] Projekt realizowany był w oparciu o umowę pomiędzy Komisją Europejską a Ministerstwem Kultury i Archiwum Narodowym Hiszpanii, z dnia 8 grudnia 2008 r. W oparciu o to porozumienie, Archiwum Narodowe Hiszpanii, jako koordynator projektu, zawarło bilateralne umowy z poszczególnymi partnerami. W projekcie uczestniczyło 12 krajów: Grecja, Hiszpania, Holandia, Finlandia, Francja, Łotwa, Niemcy, Malta, Polska, Portugalia, Słowenia i Szwecja, [://www.archiwa.gov.pl/pl/wspolpraca-i-projekty/prowadzone-przez-ndap/1302-apenet.html](http://www.archiwa.gov.pl/pl/wspolpraca-i-projekty/prowadzone-przez-ndap/1302-apenet.html) (stan na dzień 2.08.2015).

[7] Europeana, sztandarowy projekt Unii Europejskiej - [biblioteka cyfrowa](#), wirtualne muzeum i archiwum mające za cel udostępnienie [dziedzictwa kulturowego](#) i [naukowego Europy](#) w Internecie, działa od 20 XI 2008 roku w ramach inicjatywy UE i2010 na rzecz bibliotek cyfrowych, więcej informacji na <http://www.europeana.eu/portal/>.

[8] W dniu 15 stycznia 2009 r. umowę z partnerem hiszpańskim podpisała dr Barbara Berska, zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, <http://www.archiwa.gov.pl/pl/wspolpraca-i-projekty/prowadzone-przez-ndap/1302-apenet.html> (stan na dzień 2.08.2015).

[9] <http://archiwa.gov.pl/pl/wspolpraca-i-projekty/prowadzone-przez-ndap/1302-apenet.html> (dostęp z dn. 6.08.2015).

[10] A. Matejak, *Udział archiwów polskich w projekcie APEx*, wystąpienie na konferencji *Polskie zbiory w Europeanie*, zorganizowanej przez Międzynarodowe Centrum Zarządzania Informacją w Toruniu w dniach 18-19 października 2012 roku, prezentacja dostępna na: <http://www.icimss.edu.pl/?id=77> (dostęp z dn. 6.08.2015).

[11] Pierwotnie zakładano, że baza IZA z archiwów uczestniczących będzie najpierw skonwertowana do ZOSiA a następnie do formatu XML i EAD, jednak wobec trudności w II etapie projektu stworzono narzędzie informatyczne do konwersji danych bez przenoszenia ich do Zosi. W ten sposób nastąpiła konwersja danych w 8 archiwach, w pozostałych 2, które korzystały z Zosi, dane dostały się do portalu w pierwotnie zakładany sposób, ponieważ cyfrowe dokumenty zajmują ogromne miejsce na serwerach portalu, zdecydowano, że dane opisowe będą wysyłane do portalu, natomiast cyfrowe obrazy dokumentów będą pobierane bezpośrednio od archiwów uczestniczących poprzez bezpośrednie linki do miejsc ich przechowywania na serwerach archiwów w krajach członkowskich, A. Krochmal, *APEx - stan prac i plan działań do 2015 roku, Informacja o pracach wykonanych w latach 2009-2012 w ramach realizacji projektu europejskiego APENet*, <http://www.archiwa.gov.pl/pl/wspolpraca-i-projekty/prowadzone-przez-ndap/1302-apenet.html> (dostęp z dn. 6.08.2015).

[12] Informacja o pracach wykonanych w latach 2009-2012 w ramach realizacji projektu europejskiego APENet.

[13] <http://www.apex-project.eu/index.php/en/about-apex> (dostęp z dn. 6.08.2015).

[14] Wszystkie instytucje biorące udział w projekcie wymieniono na stronie projektu APEx <http://www.apex-project.eu/index.php/en/about-apex/12-public/about-us/overview/2-about-us> (dostęp z dn. 6.08.2015).

[15] Publikację rozpoczęto z początkiem 2012 roku, J. Leśniewska, *Udany debiut w sieci*, http://www.archiwa.net/index.php?option=com_content&view=article&id=385:udany-debiut-w-sieci-europejski-portal-archiwalny-&catid=68:realizacje-midzynarodowych-standardow-archiwalnyc&Itemid=13 (dostęp z dn. 2.08.2015).

[16] Więcej informacji o szczegółowym podziale prac w ramach projektu można odnaleźć na stronie projektu APEx <http://www.apex-project.eu/index.php/en/about-apex/2-uncategorised/31-work-packages> (dostęp z dn. 6.08.2015).

[17] A. Matejak, *Udział archiwów polskich w projekcie APEx*.

[18] Dane z maja 2015 roku.

[19] Pismo przewodniczącego Zarządu Fundacji APEF do wszystkich partnerów projektu APEx informujące o ukonstytuowaniu się fundacji z zaproszeniem do przyjęcia członkostwa fundacji, z dnia 4.03.2015 r., udostępnione przez dr Annę Krochmal z NDAP, a także artykuł: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/continuity-archives-portal-europe-ensured> (dostęp z dnia 3.08.2015)

[20] Dane z maja 2015 roku (Ilość prezentowanych materiałów wzrastała bardzo dynamicznie, na co wskazują porównane dane z początku i połowy maja 2015 roku 224 691 382 opisów jednostek archiwalnych 2942 instytucji w ciągu 20 dni ilość publikowanych jednostek wzrosła o niemal 4 mln a ilość publikujących instytucji o 600), www.archivesportaleurope.com.

[21] Akces do udziału w projekcie prócz Archiwum Państwowego w Kielcach zgłosiło Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Narodowe w Krakowie oraz archiwa państwowe w Częstochowie, Gorzowie Wielkopolskim, Lesznie, Koszalinie, Olsztynie, Przemyślu, Radomiu, Szczecinie, Toruniu oraz w Warszawie, A. Krochmal, *APEx – stan prac*.

[22] A. Matejak, *Udział archiwów polskich w projekcie APEx*.

[23] W 2013 roku strona polska opublikowała do portalu 220 000 nowych opisów jednostek archiwalnych, które zostały przekazane przez 3 archiwa państwowe w Kielcach, Rzeszowie i Olsztynie, z czego dane wysłane przez Archiwum Państwowe w Kielcach zawierały 114 000 opisów, ilość ta postawiła kieleckie archiwum, wśród najaktywniejszych uczestników projektu.

[24] Prezentacja dostępna na stronie: http://archiwa.gov.pl/images/stories/Projekty%20NDAP%20i%20archiw%C3%B3w%20pa%C5%84stwowych/Prezentacja%20A_%20Rogowska.pdf (dostęp z dn. 6.08.2015).

[25] A. Rogowska, *Dostęp online do archiwów zjednoczonej Europy na przykładzie Europejskiego Portalu Archiwalnego*.

[26] Portal stale się rozwija. Te i inne funkcjonalności można wypróbować osobiście pod adresem: www.archivesportsleurope.net.

[27] Zasób Archiwum Państwowego w Kielcach liczy 3270 zespołów archiwalnych (dane z bazy SEZAM Archiwum Państwowego w Kielcach).